

Michał Jerzy P.
ul.

Warszawa, 15 maja 2024 r.

W.P.

Zdzisław Przelomiec

Przewodniczący Rady Miejskiej Suwałk

ul. Adama Mickiewicza 1

16-400 Suwałki

ePUAP

PETYCJA

w sprawie uhonorowania Rodziny Lalewiczów przez nadanie tej nazwy
ulicy, alei, placowi, rondu, parkowi albo skwerowi

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), wnoszę petycję w sprawie uhonorowania Rodziny Lalewiczów przez nadanie tej nazwy ulicy, alei, placowi, parkowi albo skwerowi.

UZASADNIENIE

Obecnie istnieje w Suwałkach Miejskie Ognisko Artystyczne im. Jerzego Lalewicza (w 2004 r. uhonorowane tytułem *Zasłużony dla Miasta Suwałk*), nie był on jednak jedyną osobą z tej rodziny zasługującą na upamiętnienie w rodzinnym Mieście. W szczególności zasługuje na to również jego ojciec Stanisław Walenty Lalewicz oraz brat – Marian Witold Lalewicz.

STANISŁAW WALENTY LALEWICZ¹, syn Aleksandra (architekta; oficera armii Królestwa Polskiego, powstańca listopadowego; wnuk Walentego Lalewicza² – prawnika, współtwórcy reform miejskich Sejmu Czteroletniego) i Józefy z Grzybowskich, urodził się 13 listopada 1850 r. w Rawie Mazowieckiej. Gimnazjum w Mariampolu (pow. Wyłkowyszki) ukończył z wynikiem celującym, a w latach 1869–1874 studiował medycynę na Cesarskim Uniwersytecie w Warszawie. Niedługo po studiach (w styczniu 1876 r.) objął stanowisko lekarza powiatowego w Wyłkowyszkach, a od kwietnia 1885 r., dożgonnie, był lekarzem gubernialnym w Suwałkach, odznaczonym orderem Św. Anny III klasy za dwunastoletnią

¹ Piotr Szarejko, *Słownik lekarzy polskich XIX w.*, Warszawa 1991, t. I, s. 317.

² Polski Słownik Biograficzny, t. XVI/3 (zeszyt 70), s. 415.

nieskazitelną służbę na posadach rządowych (1898) oraz Św. Stanisława II klasy (1901). Zgodnie z ideałami pozytywizmu, apelował do wielkomiejskich lekarzy o podejmowanie pracy na prowincji. Rozwinął szeroką działalność społeczną: należał do zarządu Suwalskiego Towarzystwa Lekarskiego, był współtwórcą – wraz ze znanym i należycie w Państwa Mieście uhonorowanym lekarzem-społecznikiem Teofilem Noniewiczem – suwalskiej ochotniczej straży pożarnej (Towarzystwa Ochotniczej Straży Ogniowej) i jej długoletnim naczelnikiem, który „doprowadził tabor do porządku, a w szeregach straży do subordynacji iście wojskowej”³, opiekunem 30-osobowej orkiestry strażackiej (zaopatrzonej w instrumenty sprowadzone z Mediolanu!), członkiem komitetu budowy i kasjerem Domu Zarobkowego (schroniska dającego ubogim utrzymanie i możliwość rzemieślniczej pracy zarobkowej, a zarazem swoistego urzędu pośrednictwa pracy) oraz współtwórcą i prezesem Chrześcijańskiego Towarzystwa Dobroczynności (znów wraz ze wspomnianym dr Noniewiczem), opiekunem ochronki i domu starców. Był też członkiem krakowskiego Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych, a jego dom stał się jednym z ognisk polskiej kultury, w którym odbywały się „żywe obrazy” i koncerty (on sam grał na wiolonczeli). Zmarł w Warszawie, 20 października 1902 r. i został pochowany na Starych Powązkach (kwatery 244-I-29). Z Walerią z Rode’ów miał czterech synów, w tym Jerzego – pianistę, profesora konserwatoriów i patrona suwalskiego Ogniska Artystycznego oraz profesora architektury Mariana.

JERZY KAZIMIERZ LALEWICZ⁴, najstarszy syn wyżej wymienionego Stanisława i Walerii z Rode’ów, urodził się 21 sierpnia 1875 r. w Wyłkowyszkach, ukończył gimnazjum w Suwałkach, w latach 1894–1897 studiował prawo na uniwersytecie w Petersburgu, a w 1900 r. ukończył tamtejsze konserwatorium uzyskując złoty medal. Był profesorem konserwatoriów w Odessie, Krakowie, Lwowie i Wiedniu, kształcąc kilkadziesiąt wyróżniających się pianistów i koncertując w wielu miastach Europy. Od 1921 r. do śmierci był profesorem gry fortepianowej w *Conservatorio National* w Buenos Aires. Żonaty z Antoniną z Adamowiczów, zmarł bezdziejnie w Buenos Aires 1 grudnia 1951 r. i został pochowany na Starych Powązkach (kwatery 244-I-29).

MARIAN WITOLD LALEWICZ⁵, drugi syn wyżej wymienionego Stanisława i Walerii z Rode’ów, urodził się 21 listopada 1876 r. w Wyłkowyszkach, ukończył gimnazjum

³ Kurier Warszawski nr 39/1893, s. 5.

⁴ Polski Słownik Biograficzny, t. XVI/3 (zeszyt 70), s. 413.

⁵ Tamże, s. 413–414; Maria Omilanowska-Kiljańczyk, *Marian Lalewicz architekt petersbursko-warszawski*, Warszawa 2023.

w Suwałkach, a w latach 1895–1901 studiował w Akademii Sztuk Pięknych w Petersburgu, gdzie uzyskał dyplom architekta-artysty z odznaczeniem. Po dłuższej zagranicznej podróży poświęconej studiom architektonicznym wykładał historię sztuki w petersburskich uczelniach i podjął pracę architektoniczną, uwieńczoną kilkudziesięcioma nagrodami i realizacją licznych projektów. Po odzyskaniu niepodległości przeniósł się do Warszawy, gdzie podjął ożywioną działalność zawodową, społeczną i dydaktyczną, zwłaszcza na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej, którego został profesorem i dziekanem. Zaangażowany w rewindykację polskich dóbr kultury po traktacie ryskim, był też prezesem Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Przeszłości. Liczba zaprojektowanych i odrestaurowanych gmachów publicznych czyni go jednym z wybitnych twórców architektury okresu międzywojennego. Podczas oblężenia Warszawy w 1939 r. był komendantem Pogotowia Technicznego, później zaangażował się w tajne nauczanie. 21 sierpnia został rozstrzelany przez Niemców w ulicznej egzekucji – jego prochy pochowano na wolskim Cmentarzu Powstańców Warszawy, a grób symboliczny znajduje się na Starych Powązkach (kwatery 244-I-29). Z żoną Marią z Radlińskich (córką podprokuratora Sądu Okręgowego w Suwałkach), miał dwóch synów. Choć przygotowany w 1905 r. dla Suwałk – „jako dar dla rodzinnego miasta” – projekt kościoła nie doczekał się realizacji, zawsze czuł się związany z miastem swego dzieciństwa i młodości, o czym świadczy również to, że był przewodniczącym warszawskiego Towarzystwa Suwalszczan.

Jak sądzę, zasługi Stanisława dla Suwałk oraz życiowe dokonania dwóch suwałczan – jego synów, zasługują na upamiętnienie w rodzinnym Mieście, licząc zatem na pozytywne załatwienie sprawy pozostają z wyrazami poważania

PODPIS ZAUFANY

MICHAŁ

P

Wygenerowano przez system
Podpisany przez: Michał P.